

מירהו ינעור אלי?

אורי אבנרי, אחרון הציונים, יצא במסת תוכחה נגד הישראלים בחו"ל. מאז פתח העולם הזה את מדרו השבועי על הרפואה — החרה החוקי עורך העתון אחרי עורך המדור וגייס מושגים אנטיסמיים לעזרת עטו: לב ותחת. התיזה של אבנרי: לב קשור לבוארם. אדם קשור למדינה וכל השאר... שווה לתחת. (תחוב אותו, מאמרו של אבנרי במדור הנדון, העולם הזה 21.1.87)

אלת השאלות היא כמוכן: מיהו ישראלי? לפני שאבנרי יוכל לטעון בכלל כנגד ישראלים העוזבים את ארצם, היה כדאי שיערוך מישאל כלשהו, אפילו לא מדעי-סטטיסטי, וישאל את העוזבים: האם הם אורזים את מיוודותיהם כישראלים או כיהודים?

השאלה הזו, סטטיסטית ומהותית, חשובה מאוד לגבי הרוב המכריע של אותם המזהים עצמם כ"ישראלים" בחו"ל. גם מבלי שערכתי מישאל כזה בעצמי, אוכל לקבוע בוודאות רבה, כי רוב העוזבים אינם ישראלים כלל. רובם המכריע הם יהודים, שעלו ארצה ממדינות שונות, שהו בארץ תקופה קצרה או ארוכה ועברו לתחנה הבאה שלהם: כרוב המיקרים ארצות-הברית.

גם מי שנולדו בישראל, מבין העוזבים, מתחלקים לשתי מחלקות: מי שנולדו למישפחות שעלו ארצה אחרי מלחמת העצמאות, וברובם הגדול למישפחות או הורים שעלו אחרי מלחמת-סיני של שנת 1956 ולידיההארץ, בנים לרוד שני או שלישי בישראל, בני קיבוצים או בניהם ובנותיהם של אנשי תנועת העבודה והעליית שלפני מלחמת 1948.

ישנה גם מחלקה שלישית של העוזבים — זו, כנראה, העלתה את חמתו של אורי אבנרי, אל דפי עתונה אלה שהתגבשו בשנים האחרונות, בעיקר אחרי מלחמת-הלבנון של שנת 1982. אלה הן

לישראלים אינם צריכים לשנות את אורחותם, אלא את רתם) וחיילי צר"ל. כשיחסרו למדינת-ישראל חיילים — יבואו לכאן חיילים אמריקאיים.

יתכן מאוד, שבין החיילים האלה יהיה גם בנו של רענן לוריא ובנים של אורחים ישראלים אחרים שעזבו את ארצם, המעגל יושלם.

"משלמי מיסים?" — גם בכך יש ספק גדול מאוד: משלמי המיסים משלמים רק את החוקתם של מכוניות השרים וקווי טלפון פתוחים אל הקונגרס האמריקאי, כדי שהשרים ישכנעו ב"צינורות המקובלים" את משלמי המיסים של ארצות-הברית (בהם ישראלים רבים, עוזבים, יורדים ומהגרים) לשלם את צרכיה הכספיים של מדינת-ישראל. בתוכם: הספקת נשק לאיראן ולטרור-ריסטים בניקראגואה.

"עובדים?" — יש שטחים כבושים, ואם יתמעט מאגר כוח האדם (יורים באוויר), יכבוש צה"ל עם צר"ל ועם הצבא האמריקאי שטחים נוספים.

השאלה, בלשוננו של אורי אבנרי, היא שאלה של "זהות" (יש לנו שייכות? הוא כתב) והוא קבע: "אנחנו משתייכים לאומה שמקומה בארץ הוותיקה, ושאינו מקומה כשום מקום אחר על-ארצנו. זו מולדתנו".

יפה מאוד, אך לא מדוייק. כתב ניו-יורק טיימס בישראל, תומאס פרידמן, כתב על ערבי נוצרי, הסופר אנטון שמאס, כי "הוא רוברו של המיעוט הקטן ביותר, הנדרף ביותר, המיעוט שיום אחר יוכר כמנצח: המיעוט הישראלי". אכזבתו של מתי מגר היא אכזבתו של בן המיעוט הזה.

אילולא היכרתי היטב את אורי אבנרי, הייתי כותב שהוא זורה חול בעיני קוראיו — אני יודע שלא היתה לו כוונה כזו. אבנרי מנסה להגדיר עצמו כ"ישראלי", אך בעת ועונה אחת הוא

גם בתנועת-השלום אין אחדות-דיעות לגבי הגדרתם של "ישראלי", "ערבי", "ציוני" או "פלסטיני". הכל מעורבב בעיסה אחת

מתעקש להקרא "ציוני". שתי ההגדרות האלה אינן עולות בקנה אחד: הציונות היא תנועה המשייכת ומנכסת את מדינת-ישראל לכל העם (או "האומה" — לדעתי: רת) היהודי בכל העולם. העוזבים חונכו כך והם החליטו להצטרף, לצמיחות או לפי שעה, אל העם והאומה היהודיים.

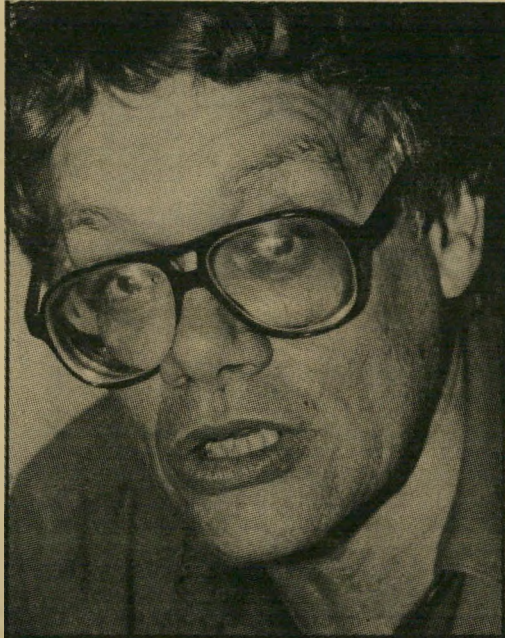
כמאמרו לא הזכיר אבנרי כלל את הצורך בלוחמי שלום וחירות במדינת-ישראל. זה הוא אולי הנימוק היחיד שאפשר היה להשתמש בו בניסיון לשכנע אורחים ישראלים, המגדירים עצמם כישראלים ולא כיהודים-במעבר, להישאר במדינת-ישראל. אבנרי לא יכול היה להשתמש בנימוק זה בגלל חוסר התחלת של המאבק המתקיים בארץ בשלום. תנועת השלום שסועה, מפולגת, מסוכסכת, בוכה ויורה — כל חלק בחלק אחר שלה — כרוי סרק, איש ברעהו. אחת הסיבות לכך: חלקה של תנועת-השלום מתגדר ב"הרות" ו"ציונות" בעת שחלק אחר שלה (הקומוניסטי) מתעקש להפכה לתנועה איריאולוגית, אולי גם גרורה לאיני-טרסטים מיידיים של מעצמת-על.

למרבה הצער, גם בחלק המתקדם של תנועת-השלום אין עדיין אחדות-דיעות לגבי הגדרתם של "ישראלי", "ערבי", "ציוני" או "פלסטיני". הכל מעורבב בעיסה אחת, המסיחה את הדעת ואינה ראויה עדיין למאכל.

המוחזקת בידי יהודים, עד לבואו של המשיח. כשעלו יהודי תימן לישראל, אמרו להם השליחים שרויד בך-גוריון הוא המשיח — היום משיחי המדינה הם יצחק שמיר, יצחק רבין ושימיעון פרס. לא למשיח הזה התפללנו.

אורי אבנרי רוצה, למעשה, לכפות על הישראלים להיות "אסירי ציון". הוא שולל מהם את זכות-ההגירה, שהוא מצדד בה כשהיא נתבעת על-ידי תושבי בריית-המועצות, למשל. אילו היה מנהיג סובייטי אומר ליהודי רוסי משהו בנוסח "התחת" כפי שכתב אבנרי במאמרו, היה עורכנו היקר מצטרף למקהלת המייללים האנטי-סובייטי ליד הכותל המערבי. זו היא גישה לא מרעית, לא ישרה ולא אינטלקטואלית.

כאן אנו חוזרים לשאלה: מהו "ישראלי" או, אם תרצו, מיהו "ישראלי". ישראלים היושבים בחו"ל קיבלו, בימים אלה, פניות מהמפלגות הציוניות — לרבות מפ"ם ור"ץ הרצות ברשימה אחת — לשלוח חמישה דולארים, או יותר, ולקבל זכות הצבעה לקונגרס הציוני. הקונגרס שייבחר בקולות יהודים החיים במדינות אחרות, לרבות ישראלים שהיגרו מן הארץ, יבחר בוועד הפועל הציוני, שיבחר בהנהלה הציונית, שתבחר בהנהלת אוצר התיישבות היהודים שתבחר בריקטוריון של בנק לאומי, שישפיע במהלכו הכלכליים על שער הריבית, ערך השקל, מדיניות האשראי, התייעוש, הצריכה וכל אחד מחלקי החינויים ביותר של אורח החיים, איכותה וערכה, של תושבי מדינת-ישראל. נראה, שקל יותר (בהמישה דולארים) להשפיע על המתרחש במדינת-ישראל (ורוגמת אוצר היהודים היא רק דוגמה אחת מאלפים) תוך כדי ישיבה בחו"ל, מבלי שיש צורך

לשרת בצה"ל, כובש הלבנון ומדכא השטחים ואוכלוסייתם, להשתחוות עד עפר לכניעה הרתית ולחזות במחנות ועידת תנועת החרות או בכרך זהו (או הנירוסטה) של שעון מ"מ ראש-המשלה, סגן יורד האינטרנאצינאל הסוציאליסטי ויורד מילגא-העבורה.

כאן קבור הכלב: יש יורדים, יש מהגרים, יש עוזבים, יורדים — הם אלה ש"עלו" והחליטו לרדת ולעלות לארץ אחרת.

"מהגרים" — הם אלה שהחליטו להגר לארץ אחרת. "עוזבים" — הם אלה שהחליטו להתיישב בארץ אחרת, עד שיחזרו. יתכן שלא יחזרו, אך זו היא החלטתם שלהם בלבד. הם אינם יכולים, לתחוב לתחת" את החלטתם, והם רשאים בהחלט לומר, אם כך הם מרגישים, כי ליבם נשאר במדינה אותה עזבו, לפי שעה. אנדריאס פאפנדריאן, כיום ראש-ממשלת יוון, עזב את ארצו וחזר אליה. הסופר מקסים גורקי עזב את ארצו, ולדימיר איליץ' לנין עזב את ארצו — רבים אחרים עזבו את ארצם וחזרו אליה, או לא חזרו.

בריקת צפונות-הלב היא עניין למדור הרפואי. אורי אבנרי הוא בעל מדרור המדיני, הלאומי, הארצי, הפילוסופי, האישי — חשוב מאוד שיתרכז בעניינים בהם הוא מבין ומדבר לעניין, יש אורחים ישראלים שליבם בחו"ל — יש ישראלים, היושבים בחו"ל וליבם בישראל. קשה להבין כיצד איש מפוכח ופיקח כאורי אבנרי מציע להם בגסות, לתחוב" את ליבם לחלק אחר של האנטומיה שלהם.

המאבק על "ישראל אחרת", בה רוצה אורי אבנרי בכל ליבו, אינו מאבק מיספרי. במיספרים לא ננצח אף פעם. זה הוא מאבק איכותי. כדי לנצח בו, עלינו להיות "ישראלים" תחילה ויהודים, נוצרים, ומוסלמים או אתאיסטים אחרי כן. יש ספק גדול אם מדינת-ישראל של שמיר-פרס זקוקה ל"בני-ארם" או למשלמי מיסים או אפילו למשרתים בצה"ל. לנגד עינינו נוצרים, לגיונות זרים" של שחקני כדורסל שחורים ("מתגיירים" — כדי שיהיו

הכנסת החליטה שישאל היא מדינה יהודית. אזרחי המדינה יודעים שליהודים יש חיים טובים יותר במדינות אחרות. אז למה שלא יעזבו?

מישפחות המכריחות את בנייהן לארצות-הברית בטרם הגיעו לגיל הגיוס, או מגרלות את צאצאיהם בישראל, עם שמות שקל להפכם לשמות אמריקאיים. כדי להכין את המעבר בטרם גיוס.

מבין הישראלים הגרים מחוץ לגבולות המדינה — מעטים מאוד השתייכו לשמאל הפוליטי הישראלי (ממפ"ם ועד מק"י) או למחנה השלום הליברלי-שמאלי של המדינה. ניתן, בוודאי, למנות מיספרים במאות בודדות בלבד.

השאלה השניה, פרט לשאלה הסטטיסטית, היא: האם עוזבי מדינת-ישראל רואים עצמם כישראלים לפי לאומיותם? אלה הם אורחים, שנשאו תעודת-זהות שהלאום הרשום בה הוא "יהודי", ולא "ישראלי". הם חיו במדינת-ישראל כ"יהודים", ואילו אבנרי וקיא אותם, בצאתם מן המדינה, כ"ישראלים". זו היא שרירות-ליבו של כותב המאמר, המשיך באופן בלתי דמוקרטי — כשהוא קורא מהיהודי ליבו ונפש בלבד — קבוצה גדולה של אורחים, ללאום שלא ראו עצמם שייכים אליו מעולם.

עוזבי מדינת-ישראל כאו ארצה כיהודים, חיו בה כיהודים, נהנו מזכויות וחובות שרק יהודים זוכים בהן, חונכו וחינוכו את בניהם ובנותיהם כיהודים — הם עוזבים את הארץ כיהודים, כדי להמשיך את חייהם בקהילה יהודית אחרת, תוך כדי ציפיה שחיייהם בארצם החדשה יהיו טובים יותר, יהודיים יותר, מאשר במדינת-ישראל.

כך קם הגולם על יוצרו: הכנסת החליטה שמדינת-ישראל היא מדינה יהודית; אזרחי המדינה היהודיים יודעים שליהודים יש חיים טובים יותר במדינות אחרות. הם נוכחים לדעת שליהודים החיים מחוץ לגבולות המדינה אין כל חובות, ואילו זכויותיהם כשטחים רבים אף עולות על זכויותיהם של תושבי המדינה. אז למה שלא יהגרו גם מי שאינו יודע לעשות חשבון, יכול להסיק את המסקנה: אני יהודי, אני אחיה בחו"ל, אבנרי הוא ישראלי. הוא יחיה אחי בישראל.

אילו היתה מדינת-ישראל מדינתו של העולם הזה — מדינתם של אורי אבנרי, מתי פלד, מאיר פעיל, מוחמד מיעארי, שולמית אלוני, ישעיהו ליבוביץ, לובה אליאב, אורה נמיר ואפילו אבא אבן, בגילגולו הנוכחי — אפשר היה להבין את מרליבו של אבנרי על אלה הנוטשים אותו ואת מדינת-ישראל. אך מדינת-ישראל היא, למעשה, מדינת "העולם הבא": מדינה יהודית,